

**Disputatio medica inauguralis, de dysenteria epidemica ... / eruditorum
examine subicit Benjaminus Clifton.**

Contributors

Clifton, Benjamin, 1747-1798.
Robertson, William, 1721-1793.

Publication/Creation

Edinburgi : Apud A. Donaldson, 1766.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nr8ekj7c>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.



Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

61273/P

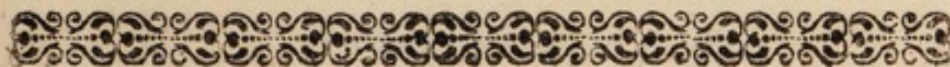
BW7



DISPUTATIO MEDICA,

DE

DYSENTERIA EPIDEMICA.



DISPUTATIO MEDICA

DE

DYSENTERIA EPIDEMICA

DISPUTATIO MEDICA

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
DYSENTERIA EPIDEMICA:

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,
GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.
ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto;
PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS,

Eruditorum examini subjicit

BENJAMINUS CLIFTON,
ex Insula Indiae Occidentalis Sancti Christophori.

Ad diem 27 MAII, hora locoque solitis.

Nos haec novimus esse nihil.

EDINBURGI:
APUD A. DONALDSON.
M DCC LXVI.

DISPUTATIO MEDICA

IN AURORE

DE

DYSENTERIA EPIDEMICA

ET

ANNUNTIUM SUMMO NUMINE

EX APOSTOLICE REVERENDISSIMO ALCANTARA

GUILIELMI ROBERTSON, S.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENSIS PRÆSENTI

RECITATIONE

ACADEMIAE EDINBURGENSIS

IN HONOREM YACUTATIS MEDICAE

PER GRADU

COMMISSIO IN MEDICINA

AD PRÆSENTIUM

EDINBURGH

BENJAMINUS CLIFTON

ex Infirmitate Occidentalis

et deinde

per

EDINBURGH

AND A. DONALDSON

MDCCCXXI

GEORGIO DEWAR,

ARMIGERO,

VIRO IMPRIMIS HONORANDO ET COLENDO,

HUMANITATE ET MORUM PROBITATE SPECTABILI,

OB MULTA QUAE, CUM IN SE,

TUM IN SUAM DOMUM,

CONTULIT BENEFICIA,

SUMMAM LIBERALITATEM,

OMNIA OFFICIORUM GENERA:

NEC NON
JOANNI HARRISON,

ARMIGERO,

OMNIBUS PROBITATIS ARTIBUS INSIGNI,

NOTUS IN FRATREM ANIMI BENIGNI,

EIQUE DILECTUS ANIMO PÂTERNO;

VIRO AMICIS AMICISSIMO,

SUMMA IN MULTOS BENEFICENTIA,

IN OMNES BENEVOLENTIA,

OMNIBUSQUE, QUIBUS NOTUS EST

IN DELICIIIS HABITO;

OB SUMMUM IN SE AMOREM

EGREGIAM VOLUNTATEM,

ANIMIQUE IN AMICITIIS CONSTANTIAM ET FIRMITATEM;

DENIQUE

ALEXANDRO WOOD,

PROBA AC SAPIENTE VITA CONSPICUO,

URBIS EDINENSIS CHIRURGO PERITISSIMO,

SUO IN MEDICINAE RUDIMENTIS

PRAECEPTORI FIDELISSIMO,

ANNORUM PUERILIUM CUSTODI INCORRUPTISSIMO

MONITORI LIBERRIMO ET AMICISSIMO;

QUIQUE, ABSENTE PATRE, OMNE PATERNUM OFFICIUM,

OMNI TEMPORE, SUSCEPIT, PRAESTITIT, ABSOLVIT,

ET CUJUS TOT TANTAQUE BENEFICIA

NULLUS DIES SIBI MEMORI EX ANIMO DELEBIT:

HUNC PRIMUM MEDICINAE LABOREM JUVENILEM

SUB PEDIBUS PONIT,

BENJAMINUS CLIFTON.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

DISPUTATIO MEDICA,

D E

DYSENTERIA EPIDEMICA.

DYSENTERIA in plures species a Praefatio,
nonnullis diducta est, nec immerito;
siquidem curatio pro alia specierum
natura, alia sit necesse est. Ego in epidemi-
cam seu turbas simul corripientem, et spo-
radicam, seu paucis contingentem, discer-
nam. Quantum vero haec porro sit distribu-
enda, non meum consilium est dicere, quip-
pe qui, illam, quae eadem semper est nec
in ullas deinde species abit, solam tractaturus
sim. Quo tamen illustrius sit hujus operis
propositum, utriusque generis discrimina pau-
cis exponam.

DYSENTERIA Epidemica multis eodem
tempore communis fit, eadem per coeli ar-
dores vel post hos, ingruere solet, nisi si
quando causarum series in putredinem hu-
mores nostros ducentium etiam aliàs eam ex-
citât; domestica quasi regionibus calidis est,

Dysenteriae
Epidemicæ
notas,

in terris vero frigidioribus sub aestatis finem et autumnii initium plerumque invadit; a putredine humorum oritur; sola contagiosa est, et viginti circiter dies plerumque durat.

et sporadicae, complexa.

SPORADICA quolibet anni tempore nullo discrimine contingit; ea non ex humorum putredine, sed ex variis rebus acribus, five intus natis, seu in corpora nostra insinuatis, et humores humanos corrumpentibus, nascitur; non contagiosa est; non per multos mortales vadit, mitiorque fere, et saepe diuturnior multo, quam altera, reperitur.

Morbi definitio.

ANTIQUORUM praeclarissimi GALENUM secuti, intestina semper dysentericis exulcerari credentes, ideo pro perpetua morbi nota exulcerationem in omnibus definitionibus adhibuerunt. Quam utique notam posteriores, cum cadavera incisa id aliquibus, non omnibus fieri ostenderint, jure rejecerunt, atque perpetua et evidentia sola deficientes usurpaverunt. Hos igitur sequi meum consilium est. Verum ut dysenteriam in epidemicam seu quae totas turbas grassando corripit, et sporadicam seu rariorem et pauciores petentem, diduxi, et de illa sola dicere decrevi; ita quaecumque definiens

ens protulero, ea de sola illa dici credenda, manifestum est.

“ D Y S E N T E R I A epidemica contagiosus est morbus, cui, frequens desidendi cupiditas, dejectiones frequentes, plerumque exiguae, mucosae, sanguineaeque; tormina gravia, et febris, propria sunt.”

E A D E M utrumque sexum, omnium aetatum homines, nullo discrimine invadit, ac ne lactentes quidem infantes diram ejus crudelitatem fugiunt (*a*). Dysenteria omnibus aetatibus communis;

P L E R U M Q U E aestate praecipite, vel autumno ineunte, per populum furere; aliis etiam omnibus anni temporibus incidere, sed rarior mitiorque, solet. autumno potissimum, sed et aliis omnibus temporibus, incidens.

N O N N U L L I S hominibus lassitudo, inflatio, venter distentus (*b*) tactuque dolens, Omnium affectionum ordo.

(*a*) Hoffman, op. omn. tom. iii. § 2, cap. 7. Degneri hist. dyf. bil. cont. quae neomagi grassata est, ann. MDCCXXXVI. cap. i. § 33.

(*b*) Hoffmannus “ Qui hoc malo,” inquit “ corripuntur, ante plenariam illius eruptionem, diu de corporis lassitudine, ventre tumido ac molestis quibusdam in ea motibus conqueri animadvertuntur.” Op. tom. iii. § 2, cap. 7.

ac cibi fastidium, unum alterumve diem, alvi profluvium praecedunt.

PLERISQUE, rigor, horror, quibus mox succedentes arteriarum frequentia, calor auctus, cutis arefcens, inquietudo; aliis paucis capitis dolor (*c*), ejusdem hujus quasi vertigo (*d*), sitis, cibi fastidium, nausea, vomitusque (*e*), incepisse jam morbum significant. Neque tamen haec initii propria sunt, quippe quorum pleraque ad finem usque producantur. Post haec protinus alvus semel iterumve naturali stercorei similia (*f*), torminibus comitantibus vel etiam praeecuntibus, reddit. Quas deinde notas dejectiones frequentiores subsequuntur, pro quarum frequentia, febrilia signa plerumque manifesto decrescunt (*g*).

(*c*) Hillary's *dis. of Barbadoes*. p. 25. Tissot *avis au peup.* tom. ii. ch. 24.

(*d*) Aret. Cappadox *de caus. et sign. morb.* lib. ii. cap. 9. Baker *de dys.* Lond. p. 19.

(*e*) Akenfidius "Id quoque" ait, "crebro observare contigit, dysentericos saepius et diutius quam pro auctorum testimonio, nausea et vomendi necessitate affici." *Comment. de dys.* cap. i. p. 15.

(*f*) Pringelius haec habet verba, "The stools are generally copious and excrementitious for the first day, and sometimes a little longer." *Observ. on the dis. of the army.* Part iii. chap. vi. § 1.

(*g*) Pringle's *observat.* part iii. chap. vi. § 1.

ALIQUANDO

ALIQUANDO vix febris quicquam praeire percipitur, subitoque gravia tormina (*b*) torquent, post quae alvus statim naturalia copiose dejicit. Atque tum demum febris se manifesto prodit; et cum dejectionibus, ut nonnullis placet, augefcit (*i*).

Ex hoc tempore, tormina qui inter umbilicum atque os pubis plerumque sita sunt, immaniter saeviunt, alios tantummodo ante et post desidendi cupiditatem, alios assidue torquentia, omnibus desidentibus, semper ingravescencia.—Jamque alvus neque naturalia neque multa, sed frequentissime, male olentia, plerumque viscido, spumoso, limoso mucro, album ovi agitatum repraesentante constantia, et sanguinis aliquanto vel distincta vel permixta, reddit. Quorum utique facies varia admodum est, aliis multum aquosa (*k*), aliis neque mucro neque qualibet

(*b*) Sydenhamus de dysenteria cum febre accedente sic loquitur: “Saepe vero nulla antecedit febris praesensio, agmen autem ducunt tormina.” Op. sect. 4. cap. 3. p. 178. Hoffmannus, rigorem febrilem, aut antecedere, aut certe mox excipere atrocia imi ventris tormina testatur. Oper. omn. tom. iii. p. 152. Et Cleghorn on the dis. of Minorca, ch. 5.

(*i*) Hillary on the dis. of Barbadoes, p. 25. Lieutaud precis de la medicine, liv. i. § iv.

(*k*) Pringle’s observat. part iii. chap. vi. § 1. Willis pharmac. ration. § iii. cap. 3.

alia re admixta, sanguinem purum (*l*), aliis et mucum et bilem et sanguinem mixta (*m*) dejicientibus. Cum nonnullorum dejectionibus, exigua, rotunda, albescentia frustula sevi aut adipis instar, ideoque corpora pingua nominata, exeunt (*n*). Villosae intestinorum tunicae partes (*o*), vel filamenta membranarum consimilia nec ipsae tunicae dissimilia (*p*), iis quae alvo elabuntur innatare aliquando cernuntur. Item vermes supra infraque haud raro projiciuntur (*q*). Rotundos vero duros, firmosque stercoreis globulos, praesertim inter alvum arte purgandam morboque provento, erumpere, haud rarum est. — Constans desidendi cupiditas est, homine vel nihil vel muci tantummodo exiguum aliquid vario conatu dejiciente.

(*l*) Sydenham. oper. § iv. cap. iii. p. 180.

(*m*) Monro's account of milit. diseas. p. 61.

(*n*) Degneri hist. dyf. bil. cont. cap. i. § xxix. Monro's mil. dis. p. 62. — Horum unum Pringelius scrutatus est, nihilque aliud quam casei frustulum esse reperit, quod vel devoratum vel lacte intus coeunte formatum conjiciebat. Observ. on the dis. of the army, part iii. cap. vi. § 1.

(*o*) Chesneau observ. medicin. lib. iii. obs. 4. Edinb. medic. essays, vol. vi. p. 148. edit. 3.

(*p*) Morgagni de caus. et sed. morb. epist. xxxi. Degneri hist. dyf. bil. cont. cap. i. § xxix.

(*q*) Degneri hist. dyf. bil. cont. cap. i. § xxxii. Pringel. loco modo citato. Monro's acc. of mil. dis. p. 62.

Qui conatus facit ut anus nonnullis, prae caeteris pueris (*r*), procidat. Multis ani sphincter adeo vehementer constringitur, ut nihil recto accipi queat.—Inflatio, si alvum fusam non processit, nunc molesta incessit, ponderis prementis sensum (*s*), murmura ventris et ructus, efficiens. — Urina plerisque florentis coloris et exigua, cum urethrae fere ardore (*t*), exit, perque omnes medios gradus, et in aliis aliter, ad perfectam in nonnullis suppressionem, singulos, binos, pluresve dies permanentem (*u*), minuitur. Raro laborantes quiescunt, assiduis fere vigiliis pressi.—Levis subinde singultus mature incidit, morsusque ventriculi aliquibus molestiam exhibet.

HAEC omnia de quibus retuli, mature et rite curata, magis magisque leniuntur, donec iis omnino sublatis, ad sanitatem homines, discussio morbo, redeant. Contra ubi morbo peior natura contigit, vel male curatus est, supra enumerata multum incrementum,

(*r*) Sauvagesii nosolog. method. vol. v. p. 85.

(*s*) Pringel. loco modo citato.

(*t*) Diemerbroek. obs. medicin. obs. xxviii.

(*u*) Baker de dys. Lond. p. 21. Halleri disputat. vol. iii. p. 410. Degnerus urinam plerumque plane esse suppressam, ut intra sex, octo, decem, aut quatuordecim dies vix guttam emitterent, affirmavit. Hist. dys. bil cont. cap. i. § xxix.

nova accedunt et miseros tandem jugulant. Quae quidem proxime exponam.

PRIUS memorata, si saeviunt, praesertim tormina, dejectiones et vigilia, cito aegrotantium robur conficiunt. Febris lenta hectica supervenit (*w*). Magna circa praecordia anxietas, haud mediocriter eos degravat (*x*). Vultus pallescit et emortui imaginem refert; oculi caligant (*y*) et intus quasi subsidere videntur. — Extrema frigescent; quod, frigidi sudores, internis partibus praeter solitum calescentibus, subsequuntur. Dentes et linguam nigra crusta obducit. Hoc apthae gutturis adeo graves excipiunt, ut aegrè, aliquando nihil, devorari finant (*z*). Denique singultus qui circa initia levis fuerat, nunc constans et gravis urget. — Tandem sitis desinit, tormina et deji-
ciendi cupiditas finiuntur. Varia visu mo-

(*w*) Pringel. loco ult. citat.

(*x*) Hoffman. oper. tom. iii. § ii. cap. vii. Coel. Auerlian. de morb. acut. et chron. lib. iv cap 6. Doulaci encyclopoedia, lib. iii. cap. v. Diemerbroeck. loc. ult. citat.

(*y*) Eller ait, "Oculorum fulgor perit, dum cornea quasi nubecula obducta cernitur." De cog. et cur. morb. § xiii.

(*z*) Degneri hist. dys. bil. cont. cap. i. § xxxii. Baglivi prax. med. lib i. cap. ix. Tissot avis au peuple, tom. ii. chap. xxiv. Baker de dys. Lond. p.

do albescentia et ichori similia (*a*), modo prorsus atra (*b*), cruorem putentem, saepe aquam qua caro abluta est (*c*), repraesentantia, aliquando viridescencia (*d*), nescio homine, alvo elabuntur. Spiritus foede olet; arteriae subsidunt et inaequaliter micant; nonnulli stupent (*e*), et leviter delirant (*f*). Postremo tantis aerumnis morte eripiuntur.

MORBI aetas apud alios scriptores alia reperitur, quorum tamen sententiis dissidentibus ut mediam quodammodo assumam, dysenteriam epidemicam intra vicesimum fere diem plerumque desinire, dicam. Morbi aetas,

OMNIA dysenteriae, quam plenissime et quanta maxima cum cura potui, dinumeravi, quae utique, quod plerisque morbis commune est, neque uni neque duobus quibusvis hominibus omnia conveniunt, sed in pluribus aegrotantibus inveniuntur.

QUIBUS ex hoc morbo convalescere con- varii fines,

(*a*) Eller de cogn. et cur. morb. § xiii.

(*b*) Monro's account of milit. dis. p. 62. Akenfid. com. de dys. cap. i. p. 29.

(*c*) Eller loco proxime citato; et multi alii.

(*d*) Ut Whyttius, supra aegrotantibus praelegens, nos docuit.

(*e*) Monroii loco modo citat. Akenfid. comment. cap. i.

(*f*) Akenfid. loco ult. citat.

tingit, ii tarde ad perfectam sanitatem reducuntur, levissima in victu culpa admissa, minimave frigoris aura ad eos adspirante, in pertinacem diarrhoeam incidentes. Neque tenesmus (*g*), haemorrhoides et anus procidens (*b*), multo post morbi abitum, rara sunt. Dysenteria quae pertinax fuit, saepe inveterantem lenteriam relinquit (*i*). Post-alvum diu fusam corpora soluta et pituitosa saepe in hydropa (*k*) incidunt.

Quae, cada-
veribus in-
cisis, obser-
vata sint.

CADAVERA incisa, intestinorum tractum perpetuo laborare, docent. Nec vicina quoque viscera interdum affici, inficiandum est. Quod tamen, quia casu tantummodo fit, neque ab ipso morbo necessario oritur, aut ejusdem natura quae fit, explanat, praetereundum censeo.

CADAVERA a MORGAGNIO, PRINGELIO, CLEGHORNIO, BAKERO et MONROIO aperta, ampliorum intestinorum anfractus magis, quam tenuiorum, laborasse, quoque longius ab illis receditur, eo saniora omnia loca fuisse, demonstrant. Sed et tenuia haud

(*g*) Sydenhami oper. sect. iv. cap. iii. Cleghorn's dis. of Min. ch. v.

(*b*) Akenfid. loco ult. citat.

(*i*) Hoffman. loc. proxime citat. Baker de dys. Lond. p. 23. Lieutaud précis de la médecine, liv. i. § iv.

(*k*) Hippocratis aphor. sect. vi. aphor. 43. Akenfid. loco modo cit.

mediocriter

mediocriter saepe inflammari (*l*), interdum exulcerari (*m*); adeoque, ipsum pylorum (*n*), ipsumque ventriculum (*o*), mortuum esse, accepimus.

INTESTINA in conspectum incidentibus data, extrinsecus magis aut minus fuisse inflammata, atra, vel liventia nonnullis, esse apparent. Eorum tunicae plerisque praeter naturam, crassae sunt, quod inflammationem fuisse, certo notare PRINGELIUS confirmat.

EORUNDEM quae ampla sunt, intus naturali muco orbata, alicubi tunica villosa abrasa carere, plerisque exulcerata et mortis speciem praeferebant; multis aëre distendi; multis tubercula dura visuque varia (*p*) habere, hisque et tunicarum crassitie insigniter coarctari; nonnullis, parvis foraminibus sterco et alia contenta in cavum abdomen (*q*) per omnes tunicas transmittentibus perforari; quaedam puris copiam continere (*r*), visa sunt. MONROIUS (*s*)

(*l*) Cleghorn's dis. of Minorca, ch. v.

(*m*) Dolaei encyclopoedia, lib. iii. cap. v. p. 429.

(*n*) Idem, ibidem.

(*o*) Pringle's observat. part iii. ch. vi. § 2.

(*p*) Baker de dys. Lond. prope finem. Pringle's obs. part iii. ch. vi. § 2. Cleghorn's dis. of Minorca ch. v.

(*q*) Baker de dys. Lond. prope finem.

(*r*) Boneti sepulchret. anatom. vol. ii. lib. iii. sect. xi. obs. iv. Johannes de Lamoniére de flux. dysent. cap. 7.

(*s*) Account of milit. dis. p. 65.

exiguas vesiculas putente ac male olente materia plenas ibidem reperit. Idem ALEXANDER WOODIUS amicus meus dignissimus, hujus urbis chirurgus peritissimus, se quoque semel vidisse, testatus est.—Mesenterium et mesocolon saepe, ex intestinorum vicinitate, magis aut minus inflammata et mortua reperta sunt.

SI ad numerum dysenteria peremptorum cadaverum incisorum certe nondum magnum, quae in uno inciso ipse praesens vidi, adtexero, haud alienum a re fore opinor.

HOMO quidam annos xxxix natus, robustus, pridie kalend. Novemb. anno post natum Christum MDCCLXV Nosocomio Divi THOMAE Londinensi, acceptus est. Quo tempore omnibus Dysenteriae consuetis malis premebatur, et novem ante dies pressus erat. Quibus tandem exitialia supervenientia quinto die, quam ad nosocomium accesserat, miserum jugulaverunt.

APERTO deinde cadavere, omentum multum inflammatum cernebatur. Intestina extrinsecus nihil decolor habere, intus vero per totum tractum morbo multum affecta, videbantur. Rectum autem et colon, prae ceteris, laborasse, cernebantur; quippe quorum
tunicae

tuuicae quartam digiti partem crassae essent, colon vero cavum nusquam duas pollicis tertias partes transversum superaret. Eadem interna nigrescere et mortua fuisse, et pluribus tuberculis duris, figurarum inaequalium, quarum maxime communes eadem, qua faba equina, fere magnitudine, perpaucae majores, erant, consita intuebamur. Intestina gracilia universa corrugata inflammationem praeiisse significabant, sibi que minus morbi, quo longius ab amplis excurrerent, incubuisse, monstrabant. Quin et ipse ventriculus et stomachus cum mesenterio et mesocolo fuerant inflammata. Glandulae vero mesentericae fere integrae erant. Univerforum intestinorum vasa sanguifera sanguine distendebantur. Reliqua omnia viscera prorsus sana videbantur.

PROXIMUM est, quaedam discrimina, quibus dysenteria a Diarrhoea, morbo cholera et Haemorrhoidibus, quibus est simillima, inter-^{Dysenteriae et quorundam morborum illi similia discrimina,} noscatur, notare. Quamvis enim una nota dysenteriae epidemicae propria plerumque satis manifestum discrimen det, scilicet contagio; tamen, quia eadem non est perpetua, et sine ea morbus interdum nasci potest, alia, quibus hi morbi inter se differant, exponenda sunt.

T O R M I N U M

diarrhoeam,

TORMINUM faevitia, quae diarrhoeae saepe defunt, semper lenia sunt; dein exiguitas et species alvo redditorum, quae in diarrhoea, multo copiosiora et frequentiora sunt, minus male olent, mucique minus auferunt; tum actiones ventriculi turbatae; postremo febris, in profluvio alvi rara, in dysenteria perpetua, hanc satis ab illo distinguunt.

choleram
morbum,

PORRO ejusdem et cholerae morbi discrimina sunt, vomitus constans perpetuus et faevus in hac, in illa saepe absens, semper inconstantior et mitior; aetas hujus multos amplius xxiv horas (*t*) non tenentis, plerisque quatuor dies, nullos ultra septimum morantibus (*u*); ardor et circa praecordia anxietas dysentericos fero, cholericos ab ipso initio, exercentia.

haemor-
rhoides,
comprehen-
dentia,

POSTREMO sanguis raro purus variisque rebus coloratis et viscidis mixtus, alvo elabens, neque has ille protinus praecedens, idemque plerisque copia minor, neque pro sanguinis copia ablata levamen consequens, cum in haemorrhoidibus quo plus sanguinis profluxerit, eo magis tormina mitescant; praeterea, tormina

(*t*) Sydenhami opera, sect. iv. cap. ii. p. 175.

(*u*) Hoffmanni opera, tom. iii. p. 152.

perpetua

perpetua et saepe faevientia, et febris quoque perpetua, dysenteriam non haemorrhoides esse, declarant.

MATERIAM acrem intestina petentem, sti- ^{Causa}
mulandoque frequentiores et vehementiores ^{proxima,}
contractiones excitantem, causam dysenteriae
proximam esse, inter omnes convenit. Quae
tamen materia qualis sit, non etiam constat,
dum variam ei naturam scriptores, alique ali-
am tribuunt. Ego vero qualis qualis sit, eam
unam eademque natura semper esse, arbitror;
epidemicam autem dico. Neque inficias eo,
sporadicam posse a variis acribus rebus oriri.
Et si ad multiplicem hujusmodi materiam
scriptores confugerunt, id mihi, quod plures
fluentis alvi species pro dysenteria habuerint,
fecisse sanè videntur. Sed, quoniam dysente-
riam epidemicam solam tractandam putavi,
ideo quae sit causae eam continentis et proxi-
me efficientis natura, solum inquiram.

ACREM materiam, dysenteriam proxime fa-
cientem, putentem esse, argumento sunt; hu-
jus morbi eo semper anni tempore, quo alii
putentes dominantur, adventus, hisque rur-
sus evanescentibus, scilicet frigidis diebus
accedentibus, decessus; dein scorbutici, quo-
rum humores putentes esse omnes faten-
tur

tur, maximè eo periclitantes, idemque saepe febribus malis putentibus adhaerens; praeterea vapores sanguinis putentis soli eum aliquando efficientes (*w*); tum natura ejus manifesto contagiosa, quippe plerique morbi contagiosi putente esse natura conceduntur (*x*); ad hoc causae ejusdem omnes putredinem foventes; porro foeda et putens alvo redditorum odor; denique magna aëris copia semper in intestinis nascens; postremo ea quae cum circa morbi finem apparent, tum cadavera incisa, putredinem intestinorum fuisse demon-

(*w*) Pringelius sic loquitur: "This notion of a putrid ferment was further confirmed to me, by a case which occurred, of one who was seized, indeed in a slight degree, but with a true dysentery accompanied with bloody stools, by making experiments upon human blood, become putrid by standing for some months in a close phial. This instance seemed to me the more decisive, as it happened at a time when the distemper was not heard of; and to a person in perfect health, who had formerly attended many dysenteric patients without being infected." *Observ. on the dis. of the army*, part. iii. ch. vi. § 3.

(*x*) Hoffmanus, "Omnes affectiones," ait, "quae contagio inficiunt, putridas exhalationes pro vera causa et fundamento agnoscunt, quae altius penetrando, instar seminii seu fermenti humores jam dispositos inquinant, et in suam convertunt naturam." *Opera*, tom. iii. de scorbuto.

strantia.

strantia. Ergo dysenteriam a putredine contineri vix est dubitandum.

ITAQUE haec putens acris materia, internum intestinorum cavum irritando, violentos convulsivos motus efficit. Hi motus sunt natura noxam emoliri nitens; quod adeo non praestant, ut e contrario ejus augeant copiam atque sic quasi altera morbi causa fiant. Vaporum enim, quorum, in cava intestina, ora inhiant, actione sic excitata, major quoque humorum illis contentorum vis eodem infunditur, ibique putenti materiae mixta eandem, quam haec, naturam acquirit, et magis magisque acris redditur. Quo stimulo assidue sic admoto intestina inflammantur, exulcerantur et partim moriuntur: Haec igitur res pleraque morbi explanat.

HANC vero causam faciunt, quaecumque humores putrefaciunt et hos ad intestina derivant. Quorum de utrisque, cum hanc humorum putredinem prius esse ostendero, verba deinde faciam.

HUMORES omnes dysenteria laborantibus vitari, sanguis e vena missus semper dissolutus, et infantes lacte materno infecti, probant. Brunerus, quandam mulierem dysen-

in putente humorum statu et iisdem ad intestina conversis, consistens.

Humorum vitiorum argumenta:

teria laborantem, cujus infans modo perierat, ideoque lacte abundantem, catulum ad mammas applicuisse, eoque mox convulsionibus jugulato, alterum tertiumque pariter admotos pari casu abreptos esse, memorat.

Hoc vitium
esse putre-
dinem pro-
batum.

HAE igitur res humores corruptos evincunt. Quin et argumenta ad causae proximae naturam explicandam adlata, quorum pleraque huc quoque adferri licet, eosdem vel revera putentes esse, vel in putredinem, simul ac in communia corporis receptacula fecernuntur, rure, monstrabunt. Quam putredinem quae faciant jam inquiramus.

Putredinem
quae faci-
ant,

CORPORIBUS nostris putredinem, ardens coelum, excretiones, prae caeteris, perspirationem impredientia, immodicus carnum usus, exhalationes contagiosae, putentesve, objiciunt.

coelum ar-
dens ;

COELUM diutius ardens in putredinem nostra corpora dissolvere, humores putrefaciendo, omnes fatentur ; quo autem modo hoc fiat, dubitatur. Plerique, ardores, firmas partes diffociando, humores rarefaciendo, horum motum intestinum excitando partesque subtiliores dissipando, ad putredinem ducere, opinantur. Contra est qui corpora nostra illos pro-
tinus

tinus putrefacere negat, sed cum humore utique conjunctum, id secundo quasi loco praestare, scilicet animantium et terra nascentium partes quae circumcirca sunt, corrumpendo et corrupta corporibus humanis tradendo (y). Ego utro modo ardor agat, non dicam, fatisque ad rem esse, quod putredinem utrovis faciat, existimo. Itaque cum omnes ardens coelum putredinem movere concedant, dysenteria vero circa aestatis finem vel autumnii initium, quo tempore coeli summus ardor est, fere semper incidat, semperque prout ardentior aestas praecedens fuerit, ita morbus magis faeviat (z), et a putente humorum statu, id quod ostendere sum conatus, oriatur; nonne ardores coeli diuturniores, ad putredinem movendam et dysenteriam excitandam, plurimum posse, fatendum est?

ITEM omnia quae paulatim solitas excreti-^{excretiones minuentia;} ones, et ante omnes, perspirationem, inter ar- dendum, imminuunt, humorum augent putre-

(y) Argumenta, quibus haec opinio defenditur, scire cupidos, ad Disputationem Inauguralem ingeniosam E- dinburgi superiore anno a RUSTONIO Pensylvaniensi in lucem editam, relego.

(z) Vid. Pringle's observ. part iii. ch. vi. § i. p. 224. Hoffmani opera, tom. iii. p. 154. Hillary on the dis- of Barb. p. 203. et multos alios.

dinem. Conceditur enim nimium calorem subtiliores, vel ut aliter dicam, putentiores corporum humanorum partes dissipatas auferre. Quarum partium putentium si quae quocumque modo paulatim intus retinentur, eae paulatim quoque universos humores in suam naturam mutabunt.

PERSPIRATIONEM, vero, cum alia forsitan, tum humidi vapores et sordes, occludunt.

HUMIDI vapores ab aquis stagnantibus summissi, firma corporum resolvendo, haec munere suis ritè fungendis inepta reddunt. Quo fit, ut secretiones et excretiones, quotquot sint, prae caeteris perspiratio, aliquanto minuantur; ideoque subtilium humorum, quos coeli ardor putrefecerat, corpore intus pars aliqua retineatur ibique, ut ante dictum est, pro fermento agant. Neque vero solus vapor hoc praestare dicendus est, sed putredo ex multis animalium et terra genitarum partibus in iisdem aquis forte corruptis oriens, ut suo loco postmodo ostendetur, eodem etiam tendit. Humidos vero vapores hoc facere, morbi putentes in locis humidis palustribus aut sylvestribus, quam in siccioribus, adeo frequentiores, probant; ut igitur humorem sub vaporis forma corpora irrorantem ea putrefacere minime sit inficiandum. Porro omnium sordium genera, subtiles putrescentes halitus per cutis

cutis foramina exire debentes intus retinendo, putredinem insuper movent. Quod si pauper- culos homines dysenteria et omnium putentium malorum genera frequentiores corripit, quam eos qui in lautiore re sunt, id certe ad hanc causam acceptum referendum est.

PRAETEREA carnes immodice sumptae sine ^{carnium im-} recentibus oleribus, praesertim putredini pro- ^{modicus u-} fus; ximae, eadem conditae aut salitae, aqua corrupta potata, et similia, manifesto in putredinem humores nostros impellunt. Quam opinionem scorbutum toties in navibus diu et procul a terra obversantibus, magisque, si modo narrato victu nautae uti necesse habuerint; sicut et dysenteria et alia in putredine posita mala eos, quibus res angusta meliore victu interdicat, petentia, manifesto probant.

DENIQUE contagio corpore recepta, in su- ^{contagio;} am putrescentem naturam humores nostros convertere, non est neganda. Nonne enim exiguum variolosae materiae aliquid corpori per exiguam quoque plagam insertum, intra paucos dies universos ejus qui sanus ante visus est, humores manifesto mutat? Quoniamque contagiosa quoque dysenteria est, quis, semina contagionis in suam naturam putentem humores jam ante putredini opportunos, priusvertere; dein quadam hujus proprietate, una cum illis sic corruptis,

corruptis, in intestina ruere, et morbum facere, negabit? Profecto, ut actionis ejus proprietatem, quaecumque sit, omittam, plures ex contagione quam ulla alia causa, in hunc morbum implicantur. Adeoque, cum dysenteria multis jam communis fuerit, quinquagenos contagione correptos in eam incidere, ubi singuli ex aliis casibus eadem vix afficiuntur, ipse PRINGELIUS (a), testatur.

putente natura halitus.

POSTREMO putrescentes halitus, a multitudine in angustum locum conclusorum corporum, dimanantes, humores humanos quoque putrefaciunt. Idem praestant aquae stagnantes, in quibus multa ex animalium, multa ex herbarum natura, quiescentia corrumpuntur, de quibus supra relatum est. Horum partes subtiliores usque sub aëra volitantes, ad corpora hominum illabentes et in horum pulmones permanentes, hujusmodi locis accolae in fumum putredinis periculum deducunt.

MEMORATIS iis, quae putente natura ita humores afficiunt, ut dysenteriae simus opportuniores, quae res ad intestina prae reliquis locis putentes jam humores derivent, proximum est exponere.

(a) Pringle's observat. part iii. ch. vi. § 3. p. 263.

HUMORES corruptos ad intestinorum tractum, perspiratio impedita; acriter alvum purgantia; fructus liquoresque fermentati; et contagio; dimittunt.

Putrefactos
humores in
intestina
vertentia,

UT ante ostendimus perspirationem paulatim imminutam humores corruptos putrefacere, ita eandem subito occlusam hos ad intestina transmittere et morbi initium facere, pergitur ostendere. Perspiratione jamdudum minuta et humoribus ideo putentibus intus retentis, si vel omnino vel magna ex parte subito suppressa est, magna putentium vaporum copia subito in interiora rejicitur, quae nisi aliis viis corpore mature exierit, in aliquam partem decidens morbum faciet, perinde ut in hac re. Inter cutem vero et intestina insignis consensus intercedit, ita ut excretionem per alteram minuta, per altera que fit augeatur. Itaque in hoc morbo in intestina retenti humores rejiciuntur. Qui quoniam acres et putrescentes sunt, ut illorum tunicas irritent et tormina ideoque reliqua morbi excitent, necesse est.

perspiratio
subito sup-
pressa;

PERSPIRATIONEM vero frigidus ac humidus aër, praesertim ardores excipiens, quovis tempore inaequalis; animi denique perturbationes, occludunt.

FRIGIDUS

FRIGIDUS cum humore aër ad summa nostra corpora adspirans, vasis cutis adstrictis, noxiam perspirationis materiam solito exitu prohibet, eaque, quam explicavi, ratione, in intestina conjicit morbumque ita efficit. Sed periculum augebitur, si hujusmodi coelum dies calidissimos exceperit; itaque dysenteria raro turbas ineunte mediave aestate, sed fere semper hac desinente autumnove incipiente, corripit; quo tempore vespertinae et nocturnae horae frigidae aestuantibus diurnis succedentes, cutis foramina subito, ut modo dixi, adstringunt. Praeterea multi, qui tempestatis coeli-que vicissitudines diutius observatas tabulis perscripserunt, semper dysenteriam, magnis imbribus decidentibus, et coelum aestuans subito refrigerantibus, protinus incidere, et pro horum vi et copia ita frequentiore fieri, animum adverterunt. HILLARIUS, qui tempestatum genera per aliquot annos in Insula Barbadoensi observavit, hanc rem in primis memorat (*b*): Porro, hoc morbo laborantium plerumque cutis manifesto arefcit; et si quibus apertiora illius foramina sunt, iis tormina plane mitescunt.

(*b*) Vid. Hillary's diseases of Barbadoes, p. 18—25—26—70—78—95—100—120—203—205.

Ex animi perturbationibus metus et animi dolor perspirationem suppressere reperta sunt (c), quae, humoribus jam ante putrescentibus, ideo noxa in intestina repulsa, protinus dysenteriam facient.

ACRIA alvum purgantia tum data, cum humores jam in putredinem ruunt, intestina ^{alvum acriter purgantia;} sti- mulando, vasaque horum ut majori copia putentes humores profundant, faciendo, idem quoque praestant.

Non vero ita pridem fructus pro dysente-^{fructus;} riae causa gravissimi viri habuerunt, quos tamen recentes, iique praeclari (d) prorsus rejecerunt, et putrescentem morbum excitare ipsos putredini contrarios, non credebile esse, contendunt. Verum si meam interponere opinionem liceat, licet fructuum copiam sumptam adeo non facere dysenteriam ut ei occurrat, sciam, tamen, cum humores ad putredinem sponte tendant, et homines admodum sint irritabiles, nonnullos fructus, intestina irritando, aliquando dysenteriam eodem modo, quo ante acriter

(c) Vid. Sanctorii aphorif. sect. sept. de anim. affect.

(d) Pringle's observ. p. 20. et 88. ult. edit. Baker de dysent. Lond. et Tissot avis au peuple, tom. ii. chapit. xxiv.

purgantia diximus, excitare posse opinor. Quoniam enim fructus alvi profluvium efficere constat, cur non, si humores quodammodo prius ita afficiuntur ut opportuni ei sint, iidem et dysenteriam facere posse putandi sunt.

contagio.

POSTREMO cum contagio adeo subito interdum agat, eam quoque, humorum putentium in intestina profluvium percitare et morbum facere, credendum est. Cujus rei ut rationem exponere tentem, corpuscula contagiosa, certam humorum nostrorum partem ad se prae caeteris trahere, verisimile est; itaque ut cantharides cum urina, mercurius cum saliva praecipue se conjungit, sic contagionem cum bile coire et in intestina simul praecipitari arbitror; eoque magis, quod bilis in primis viis solito abundantioris, incipiente dysenteria, non defunt indicia.

De eventu
morbi judi-
cium.

DE eventu morbi agens, ea praesagia quae maxime sint communia, et ad certissimam futuri cognitionem ducant, proponam; verum subtiles, et, quia a diversis saepe rebus pendent, ideo saepe contrarias, multorum conjecturas vitabo, ne incerta pro certis exponendo, legentes perturbare non rem illustrare videar.

DYSENTERIA multis communis semper periculosa est; periculosior imbecilla et mollia corpora, quaeque morbis vel affixa sunt vel affliguntur, quam robustos et valentes, corripiens. Ad scorbutum, cachexiam, luem veneream et similia mala in quibus humores vitiantur, accedens, periculosissima (e) reperitur. Eadem pueris, lumbricis laborantibus, gravior, quam hoc dolore carentibus incidens (f). Gravidis mulieribus plerumque exitialis est.

DEINDE si caetera paria sint, et a variis morbi signis sit judicandum, quo graviora omnia febris sunt, eo plus est metuendum. Violentior initio morbi vomitus, ventriculum magnopere irritari, ideoque inflammationis et periculi tanto plus futurum, praenunciat (g). Sanguis mature aut magna copia alvo effluens citam perniciem minuitur (h). Quo graviora

(e) Hoffmannus, "Ubi malum cachecticos, scorbuticos, pthysicos corripit, aut debiliores et qui diuturnis animi perturbationibus se macerarunt, plerumque conclamatum de iis est." Opera, tom. iii. p. 155.

(f) Sennerti opera, tom. iii. p. 453. Hoffman. op. tom. iii. p. 155.

(g) Baglivius omnes quos nausea magna vomitusque exercuerat periisse observavit. Prax. Med. p. 110.

(h) Lieutaud precis de la medecine, liv. i. sect. iv. p. 313.

tormina, quo frequentiores dejectiones, aut diuturniores vigiliae fuerint, eo pejor erit eventus. Singultus incipiente morbo incidens, non est metuendus (*i*) ; hoc autem provento, superveniens, multum metus habet (*k*). Extremorum frigus, frigidi fudores, praecordiorum anxietas, apthae gutturis et devorandi difficultas, mortem fere semper significant, utpote post quae perpauci mortales convaluerint. Subitus torminum finis, alvo reddita cadaver olentia, aut nescio homine elabentia, foedus spiritus odor, arteriae subsidentes et inaequales, exitium in propinquo esse, indicant.

CONTRA, febriles affectus paulatim evanescentes, cibique imprimis augescens desiderium, dejecta minus frequentia et stercori naturali similia, tormina et desidendi cupiditas lenita, quies et animus vividior, summam spem salutis faciunt.

Curationis
genus,

HIS morbi ad quae in curatione respiciendum est expositis, ad hanc transeundi jam tempus est ; eamque in sex partes diducam.

(*i*) Sennerti opera, tom. iii. p. 453. Pringle's observ. part iii. chap. vi. § 1.

(*k*) Degneri hist. dyf. bil. cont. cap. i. § xxxii. Eller de cogn. et curand. morb. sect. xiii. p. 267.

PRIMA,

PRIMA, ea quae intestinorum inflammationi <sup>ejus partes
et confilia;</sup> futurae occurrunt, coeptamve solvunt et febre denique levant; ALTERA, ea quae acrem è primis viis materiam, purgando, ejiciunt; TERTIA, quae hujus materiae partem subsistentem corrigunt, hebetant diluuntque; QUARTA, humorum colluviem ab intestinis ad summum corpus revocantia, comprehendunt. QUINTA, urgentes affectus leniendos; NOVISSIMA, tonum intestinorum restituendum, et morbi reditum praecavendum, sibi vindicabunt. QUAS communes medendi divisiones ordine persequar.

UT igitur ad primam redeam, ut inflam- ^{primum,} mationem in dysenteria fieri incisa cadavera ostendunt, ita illam etiam circa initia fieri, tormina tum saevientia, declarant. Profecto, quamlibet nostrorum corporum partem ubi irritatur, inflammari, et inter alias intestina post brevem torminum moram posse, non est negandum. Praeterque hoc febris, quae non semper ab origine esse, sed torminibus jam saevientibus saepe accedere, relata est, inflammata prius intestina, argumento est. Huc gravissimorum auctorum testimonia, et praeter caeteris HUXHAMII, accedunt, qui raro dysenteriam per populum grassari, quin intestina semper inflammentur, affirmat (1).

(1) De morb. epidem. vol. ii. p. 290.

CUM omnibus inflammationibus commune remedium sanguinis detractio sit, ideo etiam in hoc morbo inde incipiendum videretur; quod tamen, quia humores in putredinem ruunt, multi vetuerunt. Verum cum inflammationem non minutam plus adferre periculi, quam sanguinis aliquanti jacturam, manifestum sit, hujus, ineunte morbo, si graviora modo tormina sint, missionem minimè negligendam opinor; eoque minus, quod praeclarissimi viri (*m*) hanc sententiam firmant. Neque tamen venam secari ita praecipio, ut id vel in imbecillis omnino, vel in quibuslibet, nisi quod primum detractum est tormina parum leaverit et corpus plenius sit, saepius fieri judicem.

VERUM, licet adeo utile atque etiam necessarium sit sanguinem detrahare, tamen, nisi circumspiciamus et alia praesidia exploremus, voti compotes non erimus. Medicamentis enim inviscantibus acris materia hebetanda, et magnâ tenuium tepidorum liquorum copiâ di-

(*m*) Hoffman. op. omn. tom. iii. p. 158. 163. Sydenh. op. sect. iv. cap. iii. Pringle's observ. part. iii. ch. vi. § 4. Monro's account of mil. dif. p. 68. Cleghorn's dif. of Minorca, ch. v. Hillary's dif. of Barbadoes, p. 208, 209. Lieutaud precis de la medicine, liv. i. sect. iv.

luenda est. Quibus utrisque in hac curationis parte summopere opus est. Sed cum eadem etiam magis ad tertiam pertineant, priusquam illuc pervenero, de iis nihil amplius addam.

AQUA tepida in alvum immissa mirum in modum intestinorum inflammationem lenit, sed quia hoc incommodi habet, ut toties adhiberi nequeat, quoties ea opus est, ideo calida cataplasmata ventri extrinsecus admota, idemque calida aqua fots, proximum auxilium promittunt.

OMNIS cibus calefaciens aut stimulans cum cura vitandus est, nec quovis quidem multum opus est; siquidem ut PRINGELIUS (n) observavit, post quodlibet cibi genus, semper tormina ingravescent. Verum si paululum requiritur, id ipsum levissima natura et concoctu facillima sit, et ex pane, salab, fago, oryza, hordeove confectum, ac lacte aquave adjectis, coctum. Neque tenue dilutum jusculum homini id desideranti negandum est.

CUM vero febris inflammationem saepe sequatur, semperque hac exasperetur, eâ minu-

(n) Observ. on the dis. of the army, part iii. ch. vi.

tâ, febrem quoque minui, manifestum est. Quae utique si ab alia forte causa nata sit, ea medicamenta, quae in quarta divisione memorabimus, respondebunt.

secundum; ACREM materiam primis viis educunt supra et infra purgantia. Illa, nisi manifesta ventriculi inflammati signa sunt, quod tamen rarius usu venit, aut aegrotantis vires parum eorum concussus tolerant, incipiente morbo, dari semper oportet; eoque magis, quod cibi fastidium, nausea, vomitus, ventriculi morfus, amarus in ore sapor, plerosque dysenteria adfici coeptos exercent, et fere semper ventriculum purgandum esse, indicant. Praeterea ventriculum purgantia, hoc deterfo, faciliorem viam alvum purgaturis faciunt, ideoque horum effectus certiores quoque reddunt. Ex emeticis lenissima, certissime agentia, minimeque stimulantia, qualis ipecacuana est, reliquis anteponuntur. Hujus plus minusve, a denis granis ad scrupulos singulos, singulis binisve tartari emetici granis interdum, prout natura hominis aliaeve causae postulent, adjectis, dari licebit. Ejusdem actionem tepidae aquae copia hausta, aut, quae multo praestantior est, aqua etiam tepida, in qua chamomeli flores sint infusi qui putredini resistunt ideoque huic morbo maxime conveniunt, adjuvare, utile erit. Certe

PRINGELIUS

PRINGELIUS chamaemelum sic paratum plurimum prodesse reperit (o). Quod si, priore emetico sic dato, affectus supra relati non decesserint, si nihil vetat, altero dato erit opus (p).

PAUCIS deinde horis post emetici actionem absolutam, medicina alvum bene purgans ingeratur. Neque enim ullam rem scio ejus uui repugnantem. Quae vero alvum purgantia quibus anteferenda sint, scriptores inter se dissentiunt. Degnerus solum rhabarbarum dare consuevit; quod ei adeo perplacuit ut sine hoc prius dato se nolle unquam morbi curationem suscipere profiteretur, propriaque idem dysenteriae tollendae facultate praeditum, dicere non dubitaret. Idem etiam PRINGELIUS semper, calomelane tamen, ut certius alvum citet, adjecto, praecipit. Quod si meam interponere opinionem liceat, nulla in re rha-

(o) Observ. on the dis. of the army, part iii. ch. vi.

§. 4.

(p) Degnerus multis aegrotantibus ventriculum ter ipecacuana, ubi nulla magnae inflammationis aut loci mortis signa apparebant, purgavit. Hist. dys. bil. cont. cap. ii. § xxv. Et Rouppe, "Si putrida," ait, "materia in primis viis haeret, una vel altera dosi pulveris ipecacuanae exturbanda est, praecipue si suspicio est nata morbum per contagium inductum fuisse." De morb. navigant. p. 216.

barbarum reliquis alvum moventibus praeſtare dicam. Quin vis ejus adſtringens, purgantem fere ſemper ſubſequens, acria, quae morbi materiam continent, inteſtinis retinendo, ut opinor, non nocere non poteſt. Praeterque hoc, quia incertum medicamentum eſt, hoc etiam nomine rejiciendum, arbitror. Neque ſenam, quam SYDENHAMUS ſemper praecepit (*q*), illo accommodatiorem judico. Si quidem, ſi etiam homini ſano et integro tormina ſemper excitat, ut eadem jam ante excitata exacerbet et augeat, et igni oleum addat neceſſe eſt. Cui utrique medicamento ſalem glauberianum manna adjecta, quam medicinam vir egregius DONALDUS MONROIUS prudenter nuper inculcavit (*r*), longe antecellere contendo. Quid enim magis idoneum eſſe poteſt, quam in morbo, cui et refrigerantibus et bene alvum moventibus opus eſt, id dare, quod utraque hac proprietate maxime eſt inſigne? Cui tamen medicinae vitio eſt verſum, quod inteſtina ſtimulet atque ſic inflammationem augeat. Sed de omnibus aliis, quot quot alvum purgent, idem dici licebit. Quo enim alio pacto niſi inteſtina ſtimulando, haec, quaeſo, purgare credenda ſunt? Ad hoc, cum ſa-

(*q*) Opera, ſect. iv. cap. iii.

(*r*) Vid. an account of mil. diſ.

lem glauberianum reliquis omnibus lenius purgare constet, nonne ideo minus etiam illis stimulare fatendus est?

PORRO, licet alvum medicamento circa initium praecipitare sit utilissimum, tamen, nisi idem frequentius postea fiat, curationem bene processuram, non est verisimile. Ut enim acris materia assidue in intestina profunditur, ita assidue quoque eandem emoliri oportet. Ad quod certe alvum purgantia maxime sunt efficacia. Itaque mannae aliquantum omnibus potionibus solvendum et simul fumendum, censeo. Vel si id minus gratum fuerit, mannae optimaе drachmas senas, vitelli ovi drachmas binas, olei amygdalarum uncias dimidias, in mortareo marmoreo, donec intime misceantur, contritas; hisque paulatim salis glauberiani drachmas ternas, aquae ex fonte petittae et igne ferventis, uncias ternas, super infusas, quotidie mane et vespere, hauriendas, existimo. Utilitatem alvum moventium peritissimus quisque agnoscit. YOUNGIUS in horum usu frequentiori praecipuam curationis partem consistere expertus est (s). MONROIUS,

(s) Ille “ nonos e denis dysenteria laborantibus ad salutem, assiduo alvum mollientium, eandem molliter ducentium, et jusculi pullini usu, reduci posse,” affirmat. On opium, sect. vii.

incipiente utique morbo, frequenter alvum, quo putentes humores ejiceret, feliciter fudit (*t*). PRINGELIO auctore PATERSONIUS quidam chirurgus ter die rhabarbaro leniter purgasse, et molestissimos affectus sic levasse, dicitur (*u*). Quin et ingeniosus quidam vir, qui in cohorte Britannica proximo bello chirurgi munus in obsidione Havannae obibat, dysenteria per milites cum strage grassante et totas turbas jugulante, multisque medicamentis quae torminum saevitiem lenirent, frustra datis; sese tandem salis glauberiani et mannae aliquantum consuetis potionibus miscuisse; quibus milites epotis, si praesentia cum praeteritis conferrentur, se sibi vel in insulis beatis vel in elisiis campis versari videri, dictitasse, nuper mihi testatus est.

tertium,

VERUM ut ad tertium medendi consilium transeam, quaeque acrem materiam potissimum corrigant, monstrem; antiseptica, quoniam hunc morbum putrescente natura esse relatum est, ita potentissima esse fateor; ut tamen, propter vim adstringentem omnibus iis, qui huic morbo possunt convenire, communem, hoc morbi tempore, ea adhibenda negem; neque,

(*t*) Account of milit. diseas. p. 71. et sequent.

(*u*) Pringle's observ. part iii. ch. vi. § 4.

antequam

antequam morbi saevitia remiserit, permittenda concedam. Quorum tamen cortex Peruvianus a nonnullis commendatus est, quem equidem, apud Indos Orientales et in aliis regionibus ardentioribus, ubi dysenteriae natura etiam putentior quam sub coelo frigidior est, saepe prospere dari, accepi. Verum, cum neque auctor quisquam idem literis tradiderit, neque ipse dando ei interfuerim, non hoc morbi tempore, illum praecipere, sed alio postea et periculosiore, ausim. De quo suo loco dicetur.

Ad acria vero hebetanda, mucilaginosae accommodata sunt. Hujusmodi sunt gummi Arabicum, tragacantha, althaeae et glycyrrhizae radix, cydoniorum semina et aqua in qua oryza decocta et ad tenuem mucilaginem coacta est. Haec interiorum ventriculi et intestinorum partem obducentia, ut acres res interiorum horum tunicam minus rodant, efficiunt. Cavendum tamen, ne haec eadem mucilaginosae nimis sint densae, atque ita ventriculum oneratum degravent. Degnerus radicem salab dicam, ad acrem earum rerum naturam hebetandam, imprimis esse efficacem, affirmat. Unde ego mucilaginem confectam aliis quibuscumque praestare quoque opinor. Praeterque hunc ejus usum, eandem pro cibo etiam dari conveniet.

ITEM

ITEM cera varie parata a compluribus scriptoribus commendata est ; eam cum sapone aqua solutam PRINGELIUS (w) praecipit. Eandem spiritibus vinosis solutam Batiſ (x) tentandam proponit. Eandem etiam, cum per castra dysenteria diutius eſſet graſſata, multorum remediorum periculo fruſtra facto, lacte solutam, raro non ſaluti fuiſſe, DIEMERBROECKIUS firmavit (y). Equidem, licet non inficias eam, quin cera acres res obvolvere et ſic prodeſſe queat, tamen cum et gravior et ingrator ſit ventriculo mucilaginibus ſupra memoratis, neque ullam virtutem non iis quoque communem poſſideat, has illi anteponendas opinor.

PORRO magna tenuium diluentium potionum copia ſubinde hauſta praecipuam curationis partem abſolvit, id quod graviffimorum virorum teſtimonia probant (z). Neque neſci-

us

(w) Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

(x) Vid. Pharmocop. Batean. in formulâ *Butyrum Cerae*.

(y) Annotat. ad obſervat. xxviii.

(z) Ita Huxhamus nulli morbo diluentia dulcia quam dyſenteriae magis prodeſſe, ſequē, purgatis primis viis, ſolius deinde aquae tepidae cum opii paululo, nonnullos ſanaviſſe, dicit. De morb. epidem. vol. ii. p. 107. Tif-

ſot

us sum, eadem haec, perspirationem expediendo, magna ex parte, illud auxilii praestare. Sed et acres res obvolvendo et diluendo, id quoque efficere, non sunt neganda. Quae vero sic potui dentur, aqua in qua vel oryza vel hordeum sit decoctum, emulsio Arabica, serum vaccinum et similia, maxime sunt idonea.

PORRO, ut perspiratio impedita saepe in ^{quantum,} intestina humorum cursum dirigit, id quod jam ante probare conatus sum, ita ut iidem ad summum corpus revocentur, proximum est consilium. Hoc autem perspirationem expedientia vel sudorem moventia, faciunt. Mihi-que persuasum est sudorem moventia sola, si modo aegrotantis corpus a frigore defendi possit, curationem posse perficere. Cum vero frequens alvus propè certum frigoris periculum inferat, ab illis ideo abstinendum, leniterque cutis foramina aperientibus solis insis-

tot ait, " J'ai guéri plusieurs dysenteriques, en ne leur ordonnant pour *tout remede*, qu'une tasse d'eau tiede tous les quarts—d'heure." Avis au peuple, tome ii. chapit. xxiv.—Baglivius, " Saepissime dysenterias profligavi solo sero lactis intus dato, et per clysteres injecto." Prax. med. lib. i. cap. ix.—Whyttius, in clinicis praelectionibus, aquam tepidam et diluentia hausta sola salutari fuisse, quin et Cleghornius et Hillarius idem testantur.

tendum

tendum est. Hoc praestantia complura, praefertim ex antimonio parata, et ex his ipsis, prae caeteris, vitrum ceratum antimonii, celebrata sunt. Hoc proprium dysenteriae auxilium diu creditum est, reque vera, mira interdum praestitit. Sed quia incerta ejus actio est, fere ubique nunc omittitur. Plura de eo scire volentes ad acta medica Edinensia (a) relego. Camphoram cui nitrum et nonnullae terrae absorbentes juncta sint, HOFFMANUS (b) et alii multum laudarunt. Quam tamen, licet et cutis foramina aperiat et prutredini resistat (c) adeoque nostro proposito respondere sit credenda, ob inaequalem ejus actionem, repudiandam puto. Nuper aliud ex antimonio alio quòque modo ut certius ageret paratum, quidam juvenis, qui disputationem medicinae lauream petens, de antimonio confecit, scilicet tartarum emeticum, haud mediocriter commendavit (d). Neque id et idoneum et efficax esse remedium

(a) Vol. v. art. xv.

(b) Opera omnia, tom. iii. sect. ii. cap. vii.

(c) Pringelius experimentis de camphora captis, bina hujus grana carnem recentiore servare, quam salis marini sexagena, reperit. Append. to his observ. on the dis. of the army, p. xiii.

(d) Vid. Disput. Med. Inaug. Guliel. Saundersii editam, Edin. ann. MDCCCLXV.

negaverim. Attamen etiam hoc probatoris, quippe quam diuturnus usus omnibus aliis antecellere firmaverit, ipecacuanæ contritæ exiguum aliquid, sed sæpius datum, mihi magis placet. Hanc in dysenteria esse utilissimam omnes fatentur, quo autem modo utilis sit, nondum convenit. Mihi sane, eam perspiranda expediendo plurimum; alvum leniter molliendo, aliquantum, prodesse, verisimile est. Cum enim magnam inter cutem et ventriculum consensionem intercedere, quæque moleste hunc afficiunt, illam quoque per consensionem movere, nauseamque quot quot excitant, hoc potissimum præstare, constet; nonne, ipecacuana quæ semper nauseæ plus minusve excitat, cutem quoque afficere, hujusque foraminibus, quæ in hoc malo plerumque adstringuntur, apertis, harum rerum, quæ morbum servant, copiam corpore ejecere, diutiusque sic data, multum boni tandem adferre, opinanda est? Neque hæc opinio sine auctoribus est; siquidem multi eorum, quibus ipecacuanæ usus placuit, eandem sunt secuti (e). Itaque protinus post primam alvi purgationem incipiens, per totum deinde morbi

(e) Vid. Freind de febr. comment. quart. Hillary on the dis. of Barbadoes, &c.

cursum, illam ingerere, et una cum ea tepida diluentia potui dare, velim.

PORRO diaphoreticorum effectum certio-
rem calor et munditiae reddunt. Quocirca aegro-
tantes quamplurimum se lecto continere, in
idoneo vase sub ipsa veste stragula desidere, et
cutem quam maxime mundum servare, debent.
Et quoniam dysenteriam nonnullis facit humi-
do in solo ambulatio pedum cutem adstrin-
gens, hi, quoties, id factum est, in balneum
demissi, foraminibus solutis, perspirandae nox-
ae solitis viis exeundi copiam facient.

quintum,

LICET communis medendi ratio plerosque
affectus, interdum omnes tollant, tamen pauca
propriam saepe curam postulabunt. Quorum
praecipua tormina sunt.

TORMINA prae caeteris lenienda sunt, non
solum, quia et molestiae et periculi plurimum,
dum immanes dolores concitant et inflamma-
tionem augent, semper habebunt; sed quia
humorum in intestina profluvium augentia,
morbum ideo servabunt. Haec autem ple-
risque lenientur variis in prima et quarta
curationis parte memoratis medicamentis,
praesertim calidis ventris extrinsecus fomen-
tis

tis (*f*), diaphoreticis ore sumptis, et potionibus diluentibus. Quibus tamen si dolor pertinax parum cesserit, ei ventris parti, ubi dolor maximus est, vesicatorium, quod PRINGELIUS (*g*) et MONROIUS (*b*) prodesse reperiunt, imponatur. Quod si ne vesicatorium quidem responderit, opii paululum subinde detur. Videndumque est, ne id, nisi homine jam ante supra et infra bene purgato, detur. Licet enim pro tempore malum sublevet, tamen cum, acria in intestinis retinendo, quasi adstringentem vim exerat, parce cauteque, morbo incipiente, tractandum est. Semperque, si quando id datur, simul purgare alvum debemus, ne vel intestinorum partis alicujus mors, vel tympanites intestinalis (*i*) ejus usum sequatur.

(*f*) Rouppius, in nave quadam, ubi dysenteria cum multiplice perniciē faevierat, calida ventris fomenta, ad tormina consopienda et somnum consiliandum, efficaciam fuisse, retulit. De morb. navig. sect. iii. p. 218. et seq.

(*g*) Observ. on the dis. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

(*b*) Account of mil. dis. p. 78.

(*i*) Pringelius haec verba refert: "I have known more than one case of a tympanitis, or an immoderate distention of the colon by air, from the premature use of opiates and astringents in the dysentery." Observ. part iii. ch. vi. § 4.

UT inanis desidendi cupiditas ab irritato magnopere recto oritur, ipsam igitur partem attingentia maxime conveniunt. Itaque unctuosa, mucilaginosae, qualia sunt lini femina, althaeae radix vel amyllum decocta, olei paululo adjecto, in alvum exigua copia sed saepius immittantur. Haec ad acrem ideoque irritantem materiam obvolvendam et hebetandam praeter caeteris accommodata sunt. Quod si post aliquantum temporis haec nihil sola profuerint, paulum liquidi laudani, quod PRINGELIUS (*k*) et alii efficacia illa reddere reppererunt, adjici licebit.

VENTRICULI nonnullis morbus molestiam exhibet (*l*), quem DEGENERUS (*m*) adeo periculosus affectibus adnumerat. Cum vero, ab acidi in ventriculo copia solito majore eum oriri, verisimile sit, terrae absorbentes, quale julepum è creta est, in auxilium erunt vocandae.

UBI ea apparent, quae mortem intestinorum vel imminere vel jam esse significant, ad

(*k*) Observ. on the dis. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

(*l*) Ut Hoffmannus ait, "Gravis cardialgia multos discruciat." Op. omn. tom. iii. p. 152. Degnerus quoque "summa cardialgia aegrotos angebat." Hist. dys. bil. cont. cap. i. § xxix.

(*m*) Degneri hist. dys. bil. cont. cap. i. § xxxii.

putredini obstantia et adstringentia confugiendum est. Horum praestantissimus cortex Peruvianus est; cui Virginianae serpentariae radicis copia minor sit addita. Ejus plurimum ore ingeratur, idem opio mixto decoctum in alvum injiciatur. Cortice Peruviano sic parato JOANNES HUNTERUS prospere usus est (n). Eundem confectioⁿi Japonicae Edinensi junctum, apthis ori et primis viis imminuentibus immo apparentibus, WHYTIIUS noster (o) salutarem quoque reperit. Is duabus concocti Japonici bene saturati libris tres corticis drachmas adjicere, et bina cochlearia post quaternas horas laborantibus dare consuevit.

INTESTINA adeo hic morbus infirmat, ut postremum, molesta diarrhoea eum plerumque excipiat: Igitur, leniter adstringentibus, opiatis et aromaticis junctis, qualia sunt electarium diascordium et confectio Japonica nostra, aut electuarium, è pulvere è bolo composito, addito opio, Londinensium, et syrupo constans, alvus firmari debet. Quae si tardius ad sententiam nobis cesserint, pro iis corticem Peruvianum, cujus adstringens et roborans vis hoc tempore

(n) Vid. Pringle's observ. part iii. ch. vi. § 4.

(o) Vid. Pringle's observ. ibid.

utilissima est, et una cum eo, ne is nimis forte purget, opii paululum, adhiberi convenit.

CORTEX simaroubae multum in dysenteria, praesertim a DEGNERO, tractatus est, verum cum de ejus virtutibus nondum inter scriptores convenerit, nihil de eo dicere habeo, praeterquam quod eum solummodo, dysenteria jam finita, et alvo inde fluente, prodesse PRINGELIUS dicat.

LIGNUM campechense veteribus dysentericis, nonnulli ita utile experti sunt, ut hic quoque spei aliquid promittat.

PRAECLARUS MONROIUS Pater solo cortice Conessi, omnibus aliis rebus frustra tentatis, quendam hominem ad sanitatem reduxit.

PRINGELIUS aqua calcis lacte mixto alvum post dysenteriam adhuc fluentem interdum stitit. Ipse etiam ejus rei testis sum.

PRINGELIUS ipecacuanam cum opiatis conjunctam auxilio fuisse testatur (p). Ego quoque pertinacem diarrhoeam, multis adstringentibus, quae data ante erant, nihil agentibus, eodem medicamento sublatam vidi.

(p) Observ. on the dis. of the army, p. 203.

VERUMENIMVERO licet haec medicamenta etiam quam maxime profuerint, nisi victus ratione habita, perpauco perfanabimus (q). Hic è levissima materia, concoctu quam facillimus, minimeque stimulante esse natura debet. Adeoque fago, oryza, panisve cum lacte coctus, jusculum tenue, pultis genera, gelatinae, et similia conveniunt. Nihilque fermentatum, qualis est cerevisia tenuis, potui dandum; siquidem fermentatae omnes potiones non solum alvum percitant, verum etiam in primis viis inflationes creant.

FRIGUS omne, quod, perspiratione impedita, et alvum solutam auget et semper iis reducit qui in hoc malum jam ante proniores fuerint, omni ratione vitetur. Purus aër et exercitatio frequens, ad malum fugandum et valetudinem firmandam, conferunt.

(q) Pringelius ulla ventriculi molestia redintegrata, vomitui repetito nunc soli confidit neque ad alvum etiam sistendam, quicquam praeter constantem lactei victus usum, desiderat. Observ. part. iii. ch. vi. § 4.

F I N I S.

Verum mentis hoc hæc medicamen-
ta etiam opem maxime præbuerint, nisi videretur
tunc, quibus, peripneumonia (a).
et peripneumonia, concors quædam
etiam, minimeque humilis esse non debet.
Ad hoc, itaque, opus, præcipue cum
et, inchoat, tunc, quibus, præcipue,
et humilis concors, præcipue, præcipue,
quibus, est, cerevisia, tunc, præcipue,
quidem, præcipue, tunc, præcipue,
alium, præcipue, tunc, præcipue,
infantibus, tunc, præcipue, tunc, præcipue.

Itaque, tunc, quibus, præcipue, im-
pedit, et alium, tunc, quibus, et tunc, et re-
ducit, tunc, in hoc, tunc, tunc, tunc, tunc,
tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc,
et exercitio, tunc, ad, tunc, tunc,
et, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc.

(a) Triplex, illa, tunc, tunc, tunc, tunc,
voluta, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc,
tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc,
tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc, tunc.